

OČ JDE

Nepropadat pesimismu

V současné době, kdy mír je ohrožován nepředstavitelnými silami, šíří se vlna pesimismu po světě zejména v malých státech a mezi mládeží. I u nás je tomu tak. Dlouho jsme si osvojovali pocit, že malý národ mnoho nezmuže, a tváří v tvář mašinerii strany a státu má občan pocit bezmocnosti a beznaděje. Zdá se, že svět je ovládan konfliktem mezi dvěma obry — Spojenými státy a Sovětským svazem, a že to nejlepší, co lze dělat, je užít života, jak se dá a pokud se dá, a nejmůž doufat, že se lze přikrčit a přečkat nějak bouří, kterou "ti velcí" mohou kdykoliv rozpoutat.

A přece to není pravda. Obrovské síly, které stojí proti sobě ve světovém zápase komunismu a demokracie, jsou výslednicí velkého počtu menších sil, které se skládají nebo ruší, působí souběžně nebo protichůdně, a ve svém souhrnu rozhodují o přesunech, ziscích a ztrátách ve studené válce. V Laosu rozhodnutí mladého kapitána, za kterým nakonec nešlo víc než tři sta parašutistů, obnovilo občanskou válku a porušilo politickou rovnováhu v celé jihozápadní Asii. V Kongu rozhodnutí plukovníka Mobutu a tisícovky domorodých vojáků změnilo osud celé africké pevniny. Rozhodnutí jednotlivců v malých zemích mohou tak mít za určité konstelace sil důsledky dalekosáhlé a otrásající.

Toto jsou ovšem situace výjimečné. Ale všude ve světě, na obou stranách Zelezné opony, jsou činný síly, které splývají v jedno s velkým proudem, který usiluje o stálé zlepšování lidské společnosti, nebo s proudem, který plánuje její ovládnutí. Prameny těchto sil se slévají v potůčky z obcí, měst, škol, organizací; a tam, u jejich zdroje, na ně může každý působit. Je k tomu třeba trojího: rozhodnout se, na které straně chceme stát: promyslet, jakým způsobem chceme svou věc podporovat a spojit své síly s jinými, kteří pracují za stejným cílem.

Síla komunistického bloku je obrovská. Ale její rozbor ukáže, že jejím jádrem není nic víc než sklad sil jednotlivých států tohoto bloku, jejichž slad'ování a usměrňování znamená ztrátu na celkovém tlaku, který je možno vyvíjet na ostatní svět. A sílu každého tohoto státu je zase možno rozložit na složky, at' místně, at' podle jejich povahy, a ty pak už lze vysledovat přímo až k rozhodnutí a činnosti každého jednotlivce.

I v totalitním státě může existovat hnutí za svobodu. Vykrytalizovat v organizaci může jen za okolností zcela výjimečných, nechce-li být zničeno. Tradiční forma odbojové organizace je mu v zájmu sebezáchovy uzavřena. Musí najít nové formy života a projevu. Ale už jeho pouhá existence je společenskou silou, která posiluje tábor svobody a oslabuje tábor jejích nepřátel.

NAŠE VLAST

Funkce brigád socialistické práce v budování komunistické společnosti

Majitelé výrobních prostředků byli odevždy ochotni odměňovat materiálními a společenskými výhodami ty, kdo jim umožňovali vyzískat větší pracovní výkon od zaměstnanců a obdržet tak větší zisk. Tento zisk se měřil v kapitalistickém hospodářství penězi; v komunistické společnosti se měří přírůstkem moci nové třídy, která vládne výrobními prostředky.

Milovan Džilas ve svém rozboru komunistické společnosti vyvrátil jednou pro vždy fikci, že výrobní prostředky v komunismu jsou ve společném vlastnictví pracujících. V komunismu jsou výrobní prostředky v *kollektivním vlastnictví politické byrokracie*; ta jich používá ke svým vlastním cílům, které vnucuje dělnictvu i ostatnímu obyvatelstvu země.

"Důkaz o odlišnosti každé třídy, i nové třídy v komunismu, je podáván tím, co vlastní, a jejím poměrem k ostatním třídám. Ve stejném smyslu pak usuzujeme na třídu, ke které člen patří, podle toho, jaké hmotné a jiné výhody mu poskytuje. — Podle římské právní definice spočívá vlastnické právo v užívání a požívání hmotných statků a v nakládání s nimi. Komunistická politická byrokracie užívá, požívá a nakládá se znárodněným majetkem . . . Nová třída čerpá svou sílu, své výhody, ideologii a kontinuitu z jedné, specifické formy vlastnictví — z vlastnictví společného, které sama spravuje a rozděluje 'jménem' národa, 'jménem' společnosti." (M. Džilas, *Nová třída*, str. 45.)

Komunistické vedení během půlstoletí své vlády zesystematizovalo metody, jimiž láme odpor společnosti. Jednou z těchto metod je najít v kolektivu, kterému chce vnutit svou vůli, jedince, který buď z přesvědčení anebo ze strachu poruší jednotné stanovisko kolektivu a konformuje se se stanoviskem komunistické strany. Počiny tohoto jednotlivce jsou chráněny, vychvalovány a propagovány celým aparátem diktatury; kritika nebo otevřený odpor jsou drceny a následování je odměňováno. Tím se z dříve jednotné fronty odporu oddrolí další jednotlivci a jednotný odmítavý postoj se rozbiže na celou škálu postojů od naprosto kladného k naprosto zápornému, při čemž komunistický tlak dostává jedny po druhých tam, kde je chtěl mít. Jakmile tak bylo dosaženo chtěného stadia přeformování společenského života, proces se znova opakuje.

Brigády socialistické práce jsou jedním z prostředků této politiky. Využívají stejně kariérismu a ziskuchtivosti jako upřímného nadšení a obětavosti, pro stejný účel: přimět všechny zaměstnance k většímu úsilí pro

uskutečnění politických cílů, na jejichž stanovení nemají žádný podíl. Za to jsou brigádníci odměňováni peněží i medálami; jen jednoho se jim nedostane: skutečné moci, podílu na rozhodování.

Komunisté tvrdí, že brigády socialistické práce jsou formou účasti dělnictva na vedení společnosti. Nebylo by jí třeba, kdyby dělníci a zaměstnanci vůbec skutečně spravovali výrobní prostředky sami: volnou diskusí výrobních plánů, svobodným hlasováním o jejich přijetí nebo zavržení, svobodnými volbami vedení závodních rad nebo přímo vedení závodu. Brigády socialistické práce jsou jen další pomocnou pákou, dalším převodem diktatury.

Jsou ale současně projevem tvořivosti lidu a jeho pýle a ctižádosti. Komunistický systém je zapřahuje do svého vozu, ale uvědomělá akce z nich může učinit prostředek, jímž lid bude podřizovat hospodářství svým vlastním cílům. Jak? Tím, že *brigády budou vytvářeny tam, kde prospívají společnosti, a nebudou tvořeny tam, kde škodí svobodě doma i ve světě.*

Československé zbraně dnes zabíjejí ty, kdo stojí na straně svobody, po celém světě: jsou namířeny v ruku diktátora Castra proti kubánskému lidu, v ruku Sukarnových potlačují hnutí za nezávislost a politickou reformu v Indonézii, pomáhají udržet občanskou válku v Laosu, terorizují Araby v Alžírsku, ohrožují v ruku egyptských fašistů život židů, kteří sotva přežili nacistické koncentráky, a pronikají do černé Afriky, aby umožnily bratrovražedné a útočné války mezi černošskými kmeny a státy. Machinace mezinárodních zbrojařských trustů jsou zastíněny potoky krve, které prolévá komunistická nová třída, aby zabezpečila a rozšířila svou moc. Účastnit se brigád socialistické práce na tomto poli jistě znamená zrazovat věc lepší budoucnosti.

Na druhé straně naše rodiny nemají děti, protože není bytů; mladá manželství se rozpadají, protože novomanželé musí žít ve dvou místnostech spolu s rodiči a sourozenci. Vytvořit brigády socialistické práce za tím účelem, aby se stavělo víc a lépe, je službou národu. Vede k tomu, že hospodářské zdroje, které komunistické vedení určilo k posílení své moci expanzí hospodářskou a vojenskou, budou odčerpány těmito ničivým úkolům a použity k cílům opravdu mírovým a lidem prospěšným.

ZE STUDENÉ VÁLKY

Kongo a komunisté

V posledním týdnu před vánocemi valné shromáždění OSN potřebovalo jen jeden hlas navíc, aby dvoutřetinovou většinou byla schválena rezoluce, za níž stály Spojené státy a Anglie a jež by byla dala nové instrukce Dag Hammarskjöldovi a připravila půdu pro konferenci politických předáků bývalého belgického Konga, na které by se mohli svobodně dohodnout na tom, jak chtějí Kongo spravovat. Sovětský svaz vedl opozici proti této rezoluci. Naopak plnou vahou zaštilil jiný návrh, podle něhož — kdyby byl býval přijat — by Lumumba byl propuštěn na svobodu a vojenské oddíly pl. Mobutu neutralizovány; jinými slovy Lumumba by měl úplně volné pole a nadto záštitu Spojených národů. Tento návrh dostal pouhých 28 hlasů, zatím co návrh západních mocností měl podporu 43 členů OSN.

V tomto posledním aktu konžské krize Sověty zůstaly

věrnou linií, kterou v Kongu sledovaly od počátku: podporovat Lumumbu jako nástroj komunistické expanse do srdce Afriky. Sovětský plán byl dobře připraven a kdykoliv se setkal s nepředvídanými překážkami, rychle přizpůsoben novým okolnostem na základě komunistických zkušeností z jiných zemí.

Vývoj v Kongu se dá rozdělit do tří fází. Prvá fáze trvala od ledna 1960 do 14. září 1960, kde se pl. Mobutu ujal moci. Druhá fáze skončila Lumumbovým zatčením 1. prosince 1960. Třetí fáze není dosud uzavřena.

Ještě před rokem Belgičané doufali, že budou mít dost času na to, aby připravili Kongo na samostatnost. Pak však přišly lednové nepokoje a Belgie slíbila Kongu nezávislost do šesti měsíců. 30. června 1960 bylo Kongo vyhlášeno nezávislou republikou, Kasavubu zvolen jejím prvním prezidentem a Lumumba jmenován ministerským předsedou. Belgii byla smluvně zaručena jistá práva a Belgie za ně přijala mnohé závazky. Do týdne však bylo Kongo v ohni. Lumumbovy útoky proti Belgičanům, s nimiž začal v den, kdy král Baudoin předal moc nad Kongem do rukou konžských politiků, záměrně vydráždily armádu do neslýchaných násilností na Evropanech stejně jako na Afričanech. Lumumba si tak připravoval půdu pro druhou etapu své "revoluce", v níž se chtěl zbavit svých umírněných soupeřů, a zodpovědnost za nepokoje svalil přirozeně na Belgičany. První, kdo prohlédl Lumumbův manévry, byl ministerský předseda provincie Katanga Tšombe, který se bránil tím, že 11. července svou zemí od Konga odtrhl.

Lumumba tváří v tvář nebezpečí apeloval na OSN, aby mu poslala na pomoc neutrální ozbrojené sbory, které by udržely Kongo pohromadě a dohlédly na evakuaci asi 2,000 belgických vojáků, kteří byli v Kongu na základě smluvních práv. Již tenkrát Lumumba hrozil, že jestliže mu OSN nevyhoví, povolá na pomoc komunistickou Čínu. Bezpečnostní rada mu takový sbor poslala a žádala Belgie, aby své vojáky z Konga evakuovala. O týden později, 20. července, však Lumumba znovu hrozil, tentokrát Sovětským svazem, jestliže belgičtí vojáci, kteří chránili životy evropských obyvatel Konga, rychle neodejdou. Stejně tak hrozil Chruščov v Moskvě. Bezpečnostní rada znovu Lumumbovi vyhověla. Čeho se však za všechnu tuto podporu OSN a Hammarskjöldovi dostalo? Nových a nových hrozeb od Lumumby a od Gizengy obvinění, že OSN je jen nástrojem nové koloniální expanse.

Koncem července bylo zřejmé, že za silnými Lumumbovými slovy je celý komunistický aparát. Okruh komunistických poradců kolem Lumumby se narýsoval přesně: Mme André Bloudin, africká komunistka provdaná za francouzského důstojníka; Antoine Gizenga, Lumumbův náměstek, školený v Praze; Remy Mwamba, ministr spravedlnosti a komunist; Anicet Kašamura, ministr informací a silný prokomunist. Sovětský vyslanec Michail D. Jakovlev a sovětská a československá mise v té době již pracovaly naplno za kulisami. Z mnohých Lumumbových prohlášení bylo zřejmé, že byla připravena komunistickými odborníky. Sovětský svaz však nechtěl intervenovat přímo, neboť se obával bezprostředního přímého zákroku Spojených států. Proto užíval afro-asijského bloku v OSN a chtěl s jeho pomocí přinutit OSN, aby celou svou váhu, včetně ozbrojené intervence proti Lumumbovým odpůrcům, vrhla na stranu jejich chráňkyně Lumumby. OSN však nebyla ochotna stát se ná-

strojem sovětské politiky v Kongu. Odpor OSN proti sovětskému zneužití vedl Sověty k nepřímé intervenci na vlastní pěst. Na jedné straně Sověty zahájily velkou kampaň proti Hammarskjöldovi, jež vyvrcholila v Chruščovovu návrhu na jeho odstranění. Na druhé straně na počátku září se vyjevilo, že Sovětský svaz dal Lumumbovi 100 nákladních aut a 15 Ilušinů-14 včetně posádek a jiného personálu a že sovětská a československá mise se během několika týdnů rozrostly na nějakých 500 lidí, kteří začali prolínat celou strukturu Lumumbovy vlády. Vojské sbory, které Lumumba poslal koncem srpna do provincie Kasai byly vedeny čs. důstojníky a byly posíleny útvary z prokomunistické Guineje.

Tento stupeň komunistické infiltrace byl povellem k rázným opatřením, jež byla nevyhnutelná, nemělo-li se Kongo stát přes noc komunistickým státem. President Kasavubu použil svého ústavního práva a odvolal Lumumbu z úřadu ministerského předsedy 5. září a na jeho místo jmenoval předsedu senátu Josefa Ileo. Komunisté rozpoznali nebezpečí, které hrozilo jejich zájmům. Proto Lumumba "odvolal" Kasavubu, Guinea se snažila postrašit OSN tím, že stáhne své útvary z ozbrojených jednotek OSN — a pravděpodobně je dá k dispozici Lumumbovi, a Sovětský svaz naléhal, aby se Bezpečnostní rada sešla v Leopoldville, kde by pro ni zorganizoval příslušné prostředí k jednáním.

Zatím co Spojené národy váhaly, v Kongu samotném se našel muž, který se komunistům postavil otevřeně. Plukovník Mobutu, velitel konžské armády, se 14. září ujal moci, armáda se postavila za něho a správa státu byla svěřena do rukou skupiny mladých komisařů demokratického zaměření. Příštího dne Mobutu vypověděl z Konga sovětskou a čs. misi a Lumumba a jeho komunističní souputníci našli ochranu u sborů OSN!

Příští tři měsíce se Lumumba a Sověty snažili zvrátit vývoj v Kongu ve svůj prospěch používajíce hlavně afrických a asijských neutralů. Jejich hlavní téma bylo, že západní imperialisté našli v pl. Mobutu agenta, za jehož pomoci obnovují koloniální režim v Kongu. Ve skutečnosti však pl. Mobutu s prezidentem Kasavubu obnovili jakž tak pořádek v Kongu a zahájili jednání o obnovu jednoty s provinciemi, které se odtrhly na počátku léta, nechtějící mít nic společného s prokomunistickým Lumumbovým režimem.

Hlavním nebezpečím pro nový pořádek se stalo město Stanleyville ve Východní provincii, ze kterého Lumumba pochází a do něhož uteklo několik jeho předních straníků, mezi nimi Antoine Gizenga. Sověty do této provincie posílají zbraně a zřejmě tam mají svou misi. Lumumba se tam pokusil uniknout z Leopoldville a kdyby se mu to bylo podařilo, jistě by tam byl ustavil svou vlastní vládu, kterou by Sověty a jejich satelité uznaly. Konga by bývalo bylo rozděveno a komunisté by neváhali uvrhnout je do občanské války po vzoru Indočíny, Koreje a Laosu.

Lumumbovo zatčení 1. prosince znamenalo začátek nové fáze. Tato velká čára přes komunistický rozpočet vyvolala zuřivou sovětskou reakci. Jejich pochopové ve Stanleyville hrozili usekat hlavy všem bělochům, nebude-li Lumumba propuštěn do 48 hodin. V OSN Sověty rovněž žádaly jeho okamžité propuštění hrozící občanskou válkou. Avšak ani Mobutu ani OSN se nedali zastrašit.

Po této porážce se Sovětský svaz ve Stanleyville snaží vybudovat komunistickou základnu, z ní ohrožovat jednotu Konga a použít jí jako odrazového můstku podob-

ně, jako použil severní Koreje a severní Indočíny. Západ musí tomuto pokusu zabránit ať prostřednictvím OSN nebo tím, že za nevyhnutelných okolností poskytne přímou pomoc těm silám v Kongu, jež dnes představuje prezident Kasavubu a plukovník Mobutu a jež chtějí vést Kongo po cestě demokratického vývoje

Jaká svoboda pro Alžír?

Je nepochybné, že v příštích letech, pravděpodobně již v roce 1961, se Alžír přiřadí k ostatním africkým státům, které obdržely od Francie samostatnost. Otázka je, kdo bude v čele tohoto nového státu.

Francouzská vláda ví, že velká většina alžírského obyvatelstva se vyslovila při plebiscitu po de Gaullově nastolení pro svazek s Francií. Proto usiluje o to, aby přechod k samostatnosti se dal takovým způsobem, který by zajistil, že toto méně většiny se uplatní, a co víc, že nebude násilně zvrtnuto ihned poté, co francouzské oddíly odejdou ze země. Chce provést v Alžíru plebiscit, místní volby a všeobecné volby a novým, z voleb vzešlým orgánům předat moc. Je si vědoma toho, že pořádné volby jsou nemožné, dokud neustane teroristická činnost alžírských extrémistů, kteří jsou představenými alžírskou "exilovou vládou" v Tunisu.

Záměrná propaganda v komunistických zemích a neinformovaný antikolonialismus na Západě způsobily, že boj v Alžíru je většinou považován za partyzánskou válku, bojovanou za pomoci alžírského lidu povstalcí proti francouzské okupaci. Pravda je, že činnost alžírských povstalců je převážně teroristická a zaměřená v první řadě proti arabskému obyvatelstvu. Jejím cílem je vynutit poslušnost vůči "exilové vládě" a zabránit Arabům v jakékoliv politické činnosti, která by byla od této "vlády" neodvislá. Nejoblíbenější a typická zbraň těchto "nationalistů" je časovaný granát, zanechaný v plném autobusu nebo v kině.

Se zvláštní divokostí napadají teroristé domorodé činitele, kteří jim odpírají poslušnost, zejména starosty obcí, které neodvádějí vymáhané "poplatky", arabské dělníky ve Francii, kteří se vyhýbají placení "osvobozovací daně", a ovšem všechny, kdo se jim staví na odpor po boku Francouzů a kdo jsou organizováni v arabských pomocných vojenských jednotkách a arabských oddílech policie. Nejde jen o surové vraždy a mučení těchto jednotlivců; teroristické skupiny vypalují a vyvražďují celé arabské "neposlušné" vesnice daleko surovějším způsobem než nacisté v Lidicích.

K tomu je třeba připočítat, že teroristé operují ze základů v Tunisu a Maroku, kam Francie nemůže zasáhnout bez vyvolání války, a že jsou financováni a vyzbrojováni ostatními arabskými státy (hlavně Egyptem) a ještě více komunistickými zeměmi (hlavně Čínou). Zatím co teroristé si vybírají čas i místo ke svým útokům, musí francouzské a s nimi spojené arabské jednotky hlídat po celý čas všechny vesnice, dopravní spoje, veřejné budovy, kavárny — úkol, který zaměstnává a váže na půl milionu francouzských vojáků.

Není proto divu, že Francie by se ráda tohoto břemene zbavila. Brání jí v tom dvojí: předně okolnost, že v Alžíru žije téměř půldruhého milionu Francouzů, kteří by v případě vítězství teroristů byli pravděpodobně vyhubeni, nemluvě vůbec o osudu těch skupin domorodého obyvatelstva, které projeví, že je pro spolupráci s Francouzi; a za druhé vědomí, že vytvoření prokomunistického, ne-

komunistického státu na protějším břehu Středoziemního oceánu by pro Francii znamenalo větší břímě a větší náklady než současné potíže v Alžírsku.

Vedle teroristů jsou pramenem odporu proti samostatnému Alžírsku i francouzští osadníci, kteří proměnili poušť kolem Středoziemního moře v kvetoucí území a kteří vědí, že Francie je už nebude moci ochraňovat proti diskriminační politice arabské většiny, jakmile Alžírsko dostane samostatnost. Usadili se v Alžírsku proto, poněvadž Alžírsko tvoří bezprostřední součást Francie tak jako na příklad Alsasko-Lotrinsko, a ze smrtelného strachu o životy a existenci roste i jejich urputný odpor proti tomu, aby se Francie této své provincie vzdala.

V roce 1960 se francouzská vláda pokusila o dohodu s povstalcí, aby umožnili provedení voleb zastavením teroristické činnosti, zaručíc jim svobodu politické akce. Tento pokus selhal, protože jak Francouzi tak teroristé si jsou vědomi, že by v politické soutěži a volbách byly zejména nejradikálnější skupiny povstalců zredukovány na opoziční menšinovou skupinku. Všechno nasvědčuje tomu, že v roce 1961 se Francie pokusí uskutečnit v Alžírsku plebiscit a volby a předat moc zvoleným arabským orgánům bez ohledu a přes aktivitu teroristů. Selže-li tento pokus, pravděpodobně Alžír opustí, podrževši asi — jako součást Francie — jen území obydlená převážně Francouzi. Pro alžírské Araby a Berbery by to znamenalo nastolení vlády teroru a ztrátu naděje na skutečnou samosprávu na léta. Pro svět by to znamenalo nové ohnisko nepokojů, nesnází a potíží.

Lidové hlasování, které bylo uspořádáno 8. ledna po celé Francii včetně Alžírsku, mělo za účel dát francouzské vládě plnou moc k uskutečňování shora uvedené politiky. Přes teroristické akce se strany alžírských povstalců, kteří zakázali Arabům se hlasování účastnit, přes odpor francouzské komunistické strany a přes obavy francouzských osadníků v Alžírsku a mnohých kruhů ve Francii obdržel president de Gaulle žádané schválení počtem hlasů.

O LEPŠÍ ZÍTRĚK

Prolomit umělou izolaci

Člověk je tvor společenský — to znamená, že přítomnost jiných lidí je pro něho přirozeným prostředím. Násilné osamocení člověka — samovazba — bylo odevždy považováno za krutý trest; a v nové době, zejména v rukou moderních diktatur, se stalo prostředkem, jak lámat charaktery a rozemílat lidskou vůli a ponížít člověka k poslušnosti.

Je až překvapující, jak malou část svého života tráví člověk sám — většinou život plyne ve skupinách: v rodině, ve škole, na pracovišti, v klubu nebo v různých organizacích. Tato skutečnost znamená velký problém pro moderní manažerskou společnost, t. j. společnost, v níž si jedna skupina neodvolatelných a nekontrolovatelných držitelů klíčových mocenských pozic vyhrazuje právo na tvorbu vůle státu, všech organizací i jednotlivců. Aby monopolu tvorby vůle dosáhla nebo se mu aspoň přiblížila, musí manažerská centrála člověka mít stále pod dohledem, t. j., nesmí mu povolit nekontrolovanou samotu; na druhé straně jej musí osamotit, aby

ve společenství jiných nenašel oporu ve svém přirozeném a neodstranitelném úsilí o vlastní vývoj a rozvoj.

Manažerská společnost ve své komunistické variaci toto dilema řeší pomocí kontrolovaných skupin. V co největší míře zbavuje člověka možnosti být sám, ale současně mu odnímá možnost vyhledávat volně skupiny, ve kterých by chtěl žít. Monopolem organizačním omezuje volbu skupin, do kterých se člověk může uchýlit, a všechny dovolené skupiny podrobuje své kontrole. V kontrolované skupině je nemožná volná výměna názorů a svobodná tvorba rozhodnutí; jeden nebo několik z členů skupiny má nadřazenou mocenskou pozici, která mu umožňuje přerušit mezi ostatními sdělovací pochody, jejichž obsah se přiči tomu, co dovoluje manažerská centrála, a vynutit si na skupině rozhodnutí, která jsou v souladu s vůlí manažerské centrály, bez ohledu na vůli členů skupiny. Tato moc izoluje účinně členy skupiny od sebe — i ve skupině jsou bez možnosti vzájemného styku, jsou každý sám, každý v umělé samovazbě, která pomáhá udupávat jeho intelekt a drtí jeho vůli.

Tento stav je zesilován umělým vyvoláváním nedůvěry. V Československu je rozšířeno přesvědčení, že každý pátý či sedmý občan je nějakým způsobem ve službách tajné policie, a strach z udavačství tvoří další účinnou hráz proti otevřenému a upřímnému styku mezi lidmi i tam, kde přímé kontroly není. Nedůvěra, uzavřenost, strach charakterizují převážně vztahy mezi lidmi v takto postižené společnosti, ve které každý jednotlivec nosí svou samovazbu ve své duši. I nejintimnější lidská skupina — rodina — je často touto nedůvěrou podryvána a rozkládána; rodiče se bojí mluvit otevřeně před dětmi z obavy o bezpečnost jejich nebo vlastní; manažerská centrála zbavuje autonomie i tuto přirozenou lidskou jednotku. V čínské variaci komunistické společnosti je rodina odstraněna prostřednictvím komun docela, a v sovětské politické literatuře se objevují náznaky, že takové uspořádání bude převzato i v Sovětském svazu.

Tyto nepřirozené poměry, v dějinách lidstva nevídané, zanechávají ovšem následky na duševní rovnováze a zdraví lidí. Apatie a nervozita na jedné straně, křečovitě úsilí o únik v alkoholismu, páskovství a promiskuitě na druhé straně jsou masové důsledky této umělé samovazby.

Uniknout z této situace je nutné a možné. *Cesta je vytvoření umělých malých skupin.* Většinou jsou člověku skupiny, v nichž se pohybuje, dány zvenčí, a tato jejich danost usnadňuje jejich prostoupení a ovládnutí stranou nebo policií. Umělá skupina — volná, neformální, neorganizovaná skupina několika málo přátel, spojených upřímnou osobní sympatií a společným zájmem — je nezachytitelná a nekontrolovatelná.

To je také cesta, kterou musí nastoupit všichni, kdo usilují o zlepšení situace v manažerských režimech. V kroužku stejně smýšlejících spolehlivých přátel najde příslušník manažerské společnosti, izolovaný doživotně umělou samovazbou, úlevu, rovnováhu, posilu a duševní zdraví.

TRIBUNA, list Československého zahraničního ústavu v exilu. — Redakce: Postbus 8, Haren (Gr.) Holandsko. Administrace: P. O. Box 934, Chicago 90, U. S. A.